
WHAT IS THE FAMILY DYNAMIC OF BEIS YAAKOV AT THE END OF SEFER BEREISHIS?

Did Yaakov Ever Find Out About the Sale of Yosef?

JANUARY 6, 2023
YU TORAH MITZION KOLLEL
Extended Care, ויחי

RASHI'S APPROACH

1. בראשית פרק נ פסוק טז

16) They commanded to tell Yosef, saying, "Your father commanded before his death, saying,	(טז) וַיִּצְוּ אֱלֹהֵי־סוּף לְאִמֶּר אֲבִיךָ צֹה לִפְנֵי מוֹתוֹ לְאִמֶּר:
--	---

2. רש"י בראשית פרק נ פסוק טז

אביך צוה - שינו בדבר מפני השלום, כי לא צוה יעקב כן שלא נחשד יוסף בעיניו:

3. בראשית פרק מט פסוקים ה-ו

(5) Shimon and Levi are brothers; weapons of violence are their wares. (6) In their council, let not my soul come; in their assembly, let not my being be joined. For, in their anger they killed a man, and for their pleasure they maimed an ox.	(ה) שְׁמֵעוּן וְלוֹי אֲחִים כְּלֵי חַמָּס מְכַרְתֵּיהֶם: (ו) בְּסֻדָּם אֲלִתְבָּא נַפְשִׁי בְקַהְלָם אֶל־תִּתְחַד כְּבֹדִי כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ וּבְרָצֹנָם עָקְרוּ־שׁוֹר:
---	--

4. רש"י בראשית פרק מט פסוק ה

שמעון ולוי אחים - בעצה אחת על שכם ועל יוסף. (לעיל לז יט - כ) ויאמרו איש אל אחיו **ועתה לנו ונהרגהו**, מי הם, אם תאמר ראובן או יהודה, הרי לא הסכימו בהריגתו, אם תאמר בני השפחות, הרי לא היתה שנאתן שלימה, שנאמר (שם ב) והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וגוי', יששכר וזבולן לא היו מדברים בפני אחיהם הגדולים מהם, **על כרחך שמעון ולוי הם**, שקראם אביהם אחים:

5. רש"י בראשית פרק מט פסוק ו

וברצונם עקרו שור - **רצו לעקור את יוסף שנקרא שור**, שנאמר (דברים לג יז) בכור שורו הדר לו. עקרו אישירוטו"ר בלע"ז [לכרות גידי השוק], לשון (יהושע יא ו) את סוסיהם תעקר:

6. בראשית פרק מט פסוק ט

(9) A lion's cub is Yehuda. From prey, my son, you have risen up. He crouched, lay down like a lion; like a lioness, who dares rouse him?	(ט) גֹּיֹר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטְרֵף בְּנֵי עֲלִיָּתָּ כָּרַע רִבְצָה כְּאַרְיֵה וּכְלִבְיָא מִי יִקְיָמֵנוּ:
---	--

7. רש"י בראשית פרק מט פסוק ט

מטרף - ממה שחשדתיך (לעיל לז לג) בטרף טרף יוסף חיה רעה אכלתהו, וזהו יהודה שנמשל לאריה:

8. רש"י בראשית פרק מט פסוק ט

בני עלית - סלקת את עצמך, ואמרת (שם כו) מה בצע וגו'. וכן מהריגת תמר שהודה (לעיל לח כו) צדקה ממני, לפיכך כרע רבץ וגו' בימי שלמה (מ"א ה ה) איש תחת גפנו וגו' :

9. בראשית פרק מט פסוקים כב-כו

(23) They embittered him [Yosef] and shot at him; the archers hated him.

(כג) וַיִּמְרְרוּהוּ וַיִּרְבּוּ וַיִּשְׁטְמֻהוּ בַּעֲלֵי חֲצִים :

10. רש"י בראשית פרק מט פסוק כג

בעלי חצים - שלשונם כחץ. ותרגומו לשון (במדבר לא לו) ותהי המחצה, אותן שהיו ראויים לחלוק עמו נחלה :

11. בראשית פרק נ פסוקים יד-כא

(14) After he buried his father, Yosef returned to Egypt, he and his brothers and all who went up with him to bury his father. (15) Yosef's brothers saw that their father had died and said, "If Yosef harbors hatred against us, he will surely pay us back for all the evil that we dealt him." (16) They commanded to tell Yosef, saying, "Your father commanded before his death, saying, (17) 'Thus should you say to Yosef: 'I beseech you; please, forgive the crime of your brothers and their sin for they have dealt badly with you.' And now, please, forgive the crime of the servants of your father's God." Yosef wept when they spoke to him. (18) His brothers also went and fell before him, saying, "Here, we are your slaves." (19) Yosef said to them, "Do not fear. Am I in place of God? (20) Though you meant it as evil against me, God meant it for good, in order to do – as is clear today – to keep many people alive. (21) And now, do not fear; I will provide for you and your little ones. He comforted them and spoke to their hearts.

(יד) וַיָּשָׁב יוֹסֵף מִצְרַיִם הוּא וְאָחָיו וְכָל־הָעֲלִים אִתּוֹ לִקְבֹּר אֶת־אָבִיו אַחֲרֵי קִבְרוֹ אֶת־אָבִיו :
(טו) וַיִּרְאוּ אַחֲרֵי־יוֹסֵף כִּי־מֵת אָבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטְמֵנוּ יוֹסֵף וְהֵשֵׁב יֵשִׁיב לָנוּ אֶת־כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אִתּוֹ :
(טז) וַיִּצְווּ אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיד צֹה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר :
(יז) כֹּה־תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָא שָׂא נָא פִּשְׁעֵ אַחִיד וְחַטָּאתֶם כִּי־רָעָה גָּמְלוּדָ וְעַתָּה שָׂא נָא לְפִשְׁעֵ עַבְדֵי אֱלֹהֵי אָבִיד וַיִּבְדַּח יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו :
(יח) וַיֵּלְכוּ גַם־אָחָיו וַיִּפְּלוּ לִפְנֵי וַיֹּאמְרוּ הֲנֵנוּ לְךָ לַעֲבָדִים :
(יט) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אֲלֵתִירָאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי :
(כ) וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּי־יִוָּמָה לְהַחֲלִית עִם־רַב :
(כא) וְעַתָּה אֲלֵתִירָאוּ אֲנִי אֶכְלָל אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם וַיִּנַּחֵם אוֹתָם וַיִּדְבֹּר עַל־לִבָּם :

12. בראשית רבה (וילנא) פרשת ויחי פרשה ק סימן ח

וישב יוסף מצרימה וגו', ר' לוי ור' יצחק [ר' לוי] אמר שלא זמנן לסעודה א"ר תנחומא הוא לא נתכוון אלא לשם שמים אמר לשעבר אבא מושיב לי למעלה מיהודה שהוא מלך ולמעלה מראובן שהוא בכור ועכשיו אינו בדין שאשב למעלה מהן והן לא אמרו כן אלא לו ישטמנו יוסף...

13. רש"י בראשית פרשת ויחי פרק נ פסוק טו

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם - מהו ויראו, הכירו במיתתו אצל יוסף, שהיו רגילים לסעוד עמו על שולחנו של יוסף והיה מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן :

14. אלשיך על בראשית פרשת ויחי פרק נ פסוק יז

ויבך יוסף כי זכר אשר הרעו לו ונצטער.

15. רש"י בראשית פרק נ פסוק יט

כי התחת אלהים אני - שמא במקומו אני, בתמיה, אם הייתי רוצה להרע לכם, כלום אני יכול, והלא אתם כולכם חשבתם עלי רעה והקב"ה חשבה לטובה, והיאך אני לבדי יכול להרע לכם :

16. רש"י בראשית פרק נ פסוק כא

וידבר על לבם - דברים המתקבלים על הלב, עד שלא ירדתם לכאן היו מרננים עלי שאני עבד, ועל ידיכם נודע שאני בן חורין, ואם אני הורג אתכם מה הבריות אומרות כת של בחורים ראה ונשתבח בהן, ואמר אחי הם, ולבסוף הרג אותם, יש לך אח שהורג את אחיו. דבר אחר עשרה נרות לא יכלו לכבות נר אחד וכו' :

RAMBAN'S APPROACH

17. בראשית פרק מה פסוקים כד-כז

(24) He sent his brothers and they went, and he said to them, "Do not be fearful on the way."

(25) They went up from Egypt and came to the land of Canaan, to their father, Yaakov.

(26) They told him, saying, "Yosef is still alive, and he is ruling over all of the land of Egypt." His heart stopped for he did not believe them.

(27) When they spoke to him of all of Yosef's words that he had spoken to them, and he saw the wagons that Yosef had sent to carry him, the spirit of their father Yaakov revived.

(כד) וישלח את אחיו וילכו ויאמר אלהים אליהם בדרך : (כה) ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אלי יעקב אביהם : (כו) ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם : (כז) וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהים וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם :

18. רמב"ן בראשית פרק מה פסוק כז

וידברו אליו את כל דברי יוסף - יראה לי על דרך הפשט שלא הוגד ליעקב כל ימיו כי אחיו מכרו את יוסף, אבל חשב כי היה תועה בשדה והמוצאים אותו לקחוהו ומכרו אותו אל מצרים, כי אחיו לא רצו להגיד לו חטאתם, אף כי יראו לנפשם פן יקצוף ויקללם, כאשר עשה בראובן ושמעון ולוי (להלן מט ג - ז). ויוסף במוסרו הטוב לא רצה להגיד לו, ולכך נאמר ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר וגו', ואלו ידע יעקב בענין הזה היה ראוי להם שיחלו פני אביהם במותו לצוות את יוסף מפיו, כי ישא פניו ולא ימרה את דברו, ולא היו בסכנה ולא יצטרכו לבדות מלבם דברים :

19. רבינו בחיי בראשית פרק נ פסוק יז

(יז) ויבך יוסף בדברם אליו. תכף שהזכירו לו אביו בכה לגודל האהבה ונכמרו רחמיו, והנה אחיו בקשו ממנו מחילה, ולא באר הכתוב שמחל להם, וכבר בארו רז"ל: (ב"ק צב א) שכל מי שחטא לחברו ועשה תשובה אינו נמחל לעולם עד שירצה את חברו, ואף על פי שהזכיר הכתוב: וינחם אותם וידבר על לבם, שנראה בזה שהיה להם רצוי מיוסף, מכל מקום לא ראינו שיזכיר הכתוב מחילה ביוסף ולא שיודה להם שישא פשעם וחטאתם, ואם כן מתו בענשם בלא מחילת יוסף ואי אפשר להתכפר עונם רק במחילתו, ועל כן הוצרך העונש להיותו כמוס וחתום להפקד אחר זמן בענין עשרה הרוגי מלכות...

20. דרשות ופירושי רבינו יונה פרשת ויגש עמוד פג

עבד תחתיו משיעלה ויראה ברע אשר ימצא את אביו, ועל זה נתודע יוסף אל אחיו אחרי אשר נתברר לו כל זה, וכפי מעלתו וחסידותו לא דיי שמחל להם ולא הוכיחן על שום דבר מכל אשר עשו בו אלא שדבר על לבם דברי רצוי ותנחומין, כי מה שאמר להם אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי וגו' למען יאמינו כי הוא אחיהם אמר כן, או אמר להם כן להפיס דעתם, כלומר ראו כמה טובה באה בסיבת מכירתכם, ולכן אמר אחריו ועתה אל תעצבו, והוסיף לרצותם באמרו וישלחני אלהים לפניכם וגו' כלומר מהשגחת השם עליכם לטובה היתה זאת ולא רצה שיחזיקו לו טובה כאשר כלכלם בשני הרעב, אבל תלה הדבר בשם שהכל שלו ובגזירתו, ונזהר מלהתהלל במתת שקר, שאמר בה הכתוב נשיאים

DAAS ZEKENIM'S APPROACH

21. בראשית פרק מח פסוק א

(1) After these things, he said to Yosef, "Behold, your father is sick." He took his two sons with him, Menashe and Ephraim.

(א) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אֲבִיךָ חָלָה וַיִּלָּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם:

22. דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרק מח פסוק א

ויאמר ליוסף... ומשמע שלא היה יוסף רגיל אצל יעקב כמו שמצינו נמי ויקרא לבנו ליוסף ושמעתי מפי הרב ר' שמואל ז"ל הטעם לפי שהיה ירא שישאל לו הענין היאך הורד למצרים ויגיד לו שמכרוהו אחיו ויקללם יעקב ונמצא מחריב את העולם כולו שהרי רחל אמו שקלל שלא מדעת ואמר עם אשר תמצא נתקיימה קללתו ומתה בדרך אפרת הא אם יקללם מדעת לא כל שכן:

23. דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרק נ פסוק טז

ויצו אל יוסף. ובחיי אביהם למה לא צוו אלא אמרו מה לנו לעורר השנאה שהרי כבר שכחה והלכה לה כיון שחזרו מלקבור אביהם ועבר יוסף על הבור שהשליכוהו אחיו אמר ברוך שעשה לי נס במקום הזה אמרו עדיין יש שנאה טמונה בלבו מיד ויצו אל יוסף: